

УДК 373.21.017.92:78

<https://doi.org/10.31652/252.15>**Фрицюк В.А., м. Вінниця**

доктор педагогічних наук, професор
кафедри музичного та перформативного мистецтва
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського

РОЗВИТОК ПОЛІХУДОЖНЬОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ-МУЗИКАНТІВ

Анотація. У статті розглядається проблема розвитку поліхудожньої компетентності майбутніх педагогів-музикантів як важливого чинника їхнього професійного становлення. Поліхудожня компетентність визначається як інтегративна якість особистості, що охоплює знання про різні види мистецтва, естетичне сприйняття, креативність та здатність до міждисциплінарної взаємодії. Проаналізовано особливості формування цієї компетентності в умовах реформування мистецької освіти, підкреслює значення синтезу мистецтв у професійній підготовці педагогів і визначає умови її ефективного розвитку у вищій школі.

Ключові слова: поліхудожня компетентність, майбутні педагоги-музиканти, синтез мистецтв, мистецька освіта, креативність, міждисциплінарність, естетичне виховання.

Abstract. The article addresses the issue of developing polyartistic competence in future music teachers as a key factor in their professional formation. Polyartistic competence is defined as an integrative quality of the individual, encompassing knowledge of various art forms, aesthetic perception, creativity, and the ability to engage in interdisciplinary interaction. The author analyzes the features of forming this competence in the context of reforms in art education, emphasizes the importance of the synthesis of arts in teacher training, and outlines the conditions for its effective development in higher education institutions.

Keywords: polyartistic competence, future music teachers, synthesis of arts, art education, creativity, interdisciplinarity, aesthetic education.

Постановка наукової проблеми. Як відомо, поліхудожня компетентність є інтегрованою здатністю людини сприймати, розуміти, інтерпретувати та творчо відтворювати твори мистецтва різних видів, таких як музика, живопис, театр, кіно, хореографія тощо. Вона передбачає цілісне естетичне сприйняття, обізнаність у культурних і мистецьких традиціях, креативність, здатність до самовираження через різні мистецькі форми, а також вміння поєднувати знання з мистецтва з іншими галузями – літературою, історією, мовою, технологіями. У сфері освіти поліхудожня компетентність є важливим компонентом формування гармонійно розвиненої особистості, яка здатна до творчого мислення,

емоційного реагування, культурного діалогу та естетичного оцінювання навколишнього світу [4; 5; 6]. Особливо важливою в контексті професійного саморозвитку є ця якість для майбутніх педагогів-музикантів, здобувачів, які навчаються за спеціальністю 025 Музичне мистецтво.

Мета дослідження – проаналізувати особливості розвитку поліхудожньої компетентності майбутніх педагогів-музикантів.

Виклад основного матеріалу. У сучасних умовах реформування освіти та посилення міжнародних зв'язків України з європейською спільнотою, особливо в умовах глобалізаційних процесів і цифрової трансформації, значно зростають вимоги до рівня професійної, культурної та інтелектуальної підготовки майбутніх педагогів-музикантів, здатних до професійного саморозвитку [4]. Їхня діяльність повинна відповідати новим викликам часу, бути гнучкою, креативною та орієнтованою на міждисциплінарну взаємодію. Важливо, аби педагог-музикант не лише володів ґрунтовними фаховими знаннями, а й умів інтегрувати різні види мистецтва в навчально-виховний процес, стимулюючи естетичний розвиток та духовне зростання учнів.

У центрі педагогічної діяльності постає особистість самого викладача – майстра своєї справи, здатного до творчого переосмислення традицій, застосування сучасних методик і технологій, створення сприятливого освітнього простору, де мистецтво виступає засобом формування цілісної особистості. Педагог-музикант має вміти організувати мікросередовище, в якому відбувається взаємодія музики з іншими видами художнього мистецтва – живописом, хореографією, театром, літературою. Такий підхід сприяє формуванню у здобувачів освіти не лише знань, а й глибокого емоційного, естетичного досвіду. Готовність до такої інноваційної діяльності є важливим фактором професійного саморозвитку майбутніх педагогів-музикантів [5].

Одним із пріоритетних напрямів підготовки майбутніх педагогів-музикантів у педагогічному університеті є розвиток їхньої поліхудожньої компетентності – інтегративної якості, яка включає знання про різні види мистецтва, здатність аналізувати художні образи, емоційно їх переживати, а також транслювати ці знання учням у доступній формі. Така компетентність є результатом цілеспрямованої фахової підготовки, в якій поєднуються теоретичне осмислення, практичні навички та досвід творчої взаємодії з мистецькими творами.

Ефективна реалізація поліхудожнього підходу у дитячій музичній школі потребує глибокого вивчення цього педагогічного явища: його змісту, структури, механізмів становлення й розвитку. Сьогодні дедалі більше науковців

і практиків наголошують на важливості формування у школярів комплексного естетичного ставлення до мистецтва, що поєднує інтелектуальні судження та емоційні переживання. Такий підхід дозволяє учням не лише краще розуміти мистецтво, а й віднаходити в ньому особистісні смисли, що сприяє їхній духовній самореалізації.

Вищі педагогічні навчальні заклади відіграють важливу роль у цьому процесі. Вони мають забезпечити студентам можливість здобути поліхудожній досвід через вивчення історико-теоретичних дисциплін, практичну виконавську діяльність, залучення до творчих проєктів, участь у міждисциплінарних заходах тощо. Поліхудожнє виховання у вищій школі спрямоване на формування здатності бачити взаємозв'язки між мистецтвами, розуміти спільні художньо-образні принципи їхнього функціонування та інтерпретації дійсності.

Як зазначає О. Бузова, ключовою відмінністю поліхудожнього підходу є саме синтез мистецтв, на відміну від монохудожнього, який обмежується вивченням одного виду. Це дозволяє майбутньому педагогу побачити ширший спектр художнього досвіду та ефективніше залучати учнів до естетичної діяльності [2, с. 7].

Погоджуємося з думкою О. Боблієнко, яка вважає, що поліхудожня компетентність передбачає не лише наявність професійних знань та виконавських умінь, а й уміння організовувати навчальний процес так, щоб учні активно включалися в творчу взаємодію з різними формами мистецтва. У підсумку це сприяє формуванню у них художньо-естетичного світогляду, здатності до творчої самореалізації, розвитку особистісних якостей та глибшого розуміння світу через мистецтво [1].

Висновки. Отже, розвиток поліхудожньої компетентності майбутніх педагогів-музикантів є важливим напрямом у підготовці сучасного фахівця мистецької освіти. У контексті інтеграції різних видів мистецтва, поліхудожня компетентність передбачає здатність майбутнього педагога-музиканта не лише глибоко розуміти й інтерпретувати музичне мистецтво, а й вільно орієнтуватися в інших художніх напрямках – живописі, хореографії, театральному та кіномистецтві. Така компетентність ґрунтується на синтезі знань, практичних умінь і творчого досвіду, що дозволяє педагогу органічно поєднувати різні види мистецького досвіду у своїй професійній діяльності.

Розвиток цієї компетентності сприяє формуванню естетичного світогляду, креативного мислення, культурної обізнаності, здатності до міждисциплінарного підходу у викладанні мистецтва та стимулює педагогів до створення інноваційних освітніх практик. Важливими умовами формування поліхудожньої

компетентності є залучення студентів до творчості, участь у мистецьких проєктах, інтегрованих курсах, концертно-виставковій діяльності, а також осмислення взаємозв'язків між мистецтвом і суспільними процесами. Такий підхід забезпечує підготовку педагога-музиканта як універсального фахівця, здатного виховувати в учнів не лише музичну грамотність, а й широку мистецьку свідомість.

Список використаних джерел:

1. Боблієнко О. П. Формування поліхудожньої компетентності майбутнього вчителя музики у процесі фахової підготовки : автореф. дис. ... канд. пед. наук. Вінниця, 2013. 21 с.
2. Бузова О. Д. Поліхудожнє виховання як засіб удосконалення музичної підготовки майбутніх вчителів музики : автореф. дис. ... канд. пед. наук. Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. К., 2004. 19 с.
3. Мозгальова Н. Г. Теоретико-методичні засади інструментальної підготовки вчителя музики : монографія ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Вінниця : МеркьюріПоділля, 2011. 486 с.
4. Фрицюк В. А., Пахольчак Є. О., Фрицюк В. М. Розвиток мотивації професійного саморозвитку майбутніх бакалаврів хореографії в освітньому середовищі закладу вищої освіти. *Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти*. Випуск 29. 2023. С.77-84. <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series14.2023.29.10>
5. Фрицюк В. А., Фрицюк В.М. Готовність до інноваційної діяльності в контексті професійного саморозвитку вчителя. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: педагогіка і психологія*. Вінниця: ТОВ «Твори», 2021. Випуск 67. С. 93-98.
6. Фрицюк В. А., Грошовенко О. П. Професійний саморозвиток майбутніх педагогів: компетентнісний підхід. *Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія»*. №1. 2018. С. 208-214.